

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Романова Максима Юрійовича
на тему: «Організаційно-правові засади забезпечення функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні є одним з найбільш пріоритетних завдань як держави загалом так і органів правопорядку, зокрема. Сучасна світова спільнота динамізує процеси з посилення ролі прав і свобод людини і громадянина, що у свою чергу безпосередньо впливає на проблему їх порушення та притягнення осіб, які вчиняють такі діяння до відповідальності.

Сьогодні в Україні діє ряд інститутів, діяльність яких спрямована на охорону та захист прав і свобод людини і громадянина. Одним із таких інститутів є Національна поліція України як орган, що має повноваження на здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень. Кримінально-правова охорона прав і свобод людини і громадянина від відповідних посягань є одним із найбільш пріоритетних і найбільш важливих аспектів діяльності не лише поліції, а й інших органів правопорядку.

Інститут кримінальних проступків, котрий був започаткований відносно нещодавно, запустив процеси диференціації кримінальних правопорушень на більш легкі – проступки, та тяжчі – злочини, що в свою чергу потребувало створення дієвих інституцій для здійснення дізнання, оскільки слідчі підрозділи, вже функціонували тривалий час. Саме тому, низка питань пов'язаних із організацією їх роботи та проблемними її аспектами активно досліджуються дисертантом.

Здійснення дізнання охоплює значну кількість повноважень, що направлені на повне, швидке та неупереджене досудове розслідування кримінальних проступків. У свою чергу, для реалізації покладених на органи дізнання Національної поліції України завдань, законодавцем було розроблено та прийнято ряд нормативно-правових актів, що регламентують їх реалізацію.

Поряд із цим, окремі питання нормативне регулювання діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України, засад їх формування та функціонування, а також системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для відповідних підрозділів все ще потребують глибокого наукового аналізу в контексті сучасності та з урахуванням національного й міжнародного наукового і практичного досвіду. Окремим аспектом, у даному контексті, постає питання контролю та нагляду за діяльністю підрозділів дізнання Національної поліції України, оскільки відповідні питання, останнім часом, перебувають у фокусі уваги української спільноти та міжнародних правозахисних організацій.

Наведена вище актуальність поставленої перед собою Романовим М.Ю. проблеми, демонструє високий рівень необхідності наукового аналізу, а також вимагає комплексного підходу в здійсненні адміністративно-правової

характеристики організаційно-правових засад забезпечення функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України.

Романовим М.Ю., було проаналізовано чинне нормативно-правове підґрунтя, що визначає організаційно-правові засади забезпечення функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України. Позиція дисертанта, має системний характер і знаходить своє відображення в положеннях, що виносяться на захист – власних пропозиціях щодо вдосконалення чинного законодавства у відповідній галузі права.

Автором узагальнено позиції багатьох дослідників із різних галузей правової науки, про що свідчить відповідний підрозділ у вступі дисертаційного дослідження (с. 19-20) та зазначення, що «крім окремих аспектів дослідження організаційно-правових засад функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України, загалом, в контексті юридичної науки адміністративного права значна кількість учених, давали відповіді на визначальні питання, щодо загальних положень, котрі стосуються доктрини адміністративного права та тематики дослідження зокрема, а саме: В. Авер'янов, В. Атаманчук, Ю. Баулін, Ю. Битяк, І. Голосніченко, О. Джафрова, О. Дрозд, М. Калатур, О. Кобзар, Н. Коваленко, О. Копан, В. Сташис, В. Тацій та інші. Водночас, у наукових дослідженнях з адміністративного права та процесу, а також адміністрування за авторства таких дослідників, як Ю. Боковинова, В. Білоус, С. Білосорочка, В. Капустін, А. Клименко, О. Користін, Ю. Лисенков, К. Мельникова, В. Попович, О. Римарук, О. Рябченко, Б. Савченко та інших, предметом досліджень був механізм функціонування відповідних підрозділів та його організаційно-правові засади.

Крім цього, авторитетні вчені та дослідники з галузей кримінального права й кримінології, такі як: О. Джужа, В. Ємельянов, О. Кальман, І. Мезенцева, А. Самодін, Г. Сисоєнко, П. Фріс, О. Чаричанський та інші, а також із галузі кримінального процесу: Р. Дударець, В. Дрозд, В. Бурлака, О. Татаров, М. Цуцкірідзе, С. Чернявський та інші, також фрагментарно в своїх дослідженнях торкалися теми організації роботи підрозділів дізнання Національної поліції України, як на стратегічному так і на локальному рівнях управління».

Наведене безперечно позитивно впливає на рівень наукового опрацювання основних проблемних питань функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України, а також поглиблює аналіз предмета та розширяє можливості опрацювання поставлених завдань.

Метою дисертаційного дослідження є опрацювання на підставі аналізу чинного законодавства України, міжнародних нормативно-правових актів, згода на обов'язковість яких, надана Верховною Радою України, нормативно-правових актів країн європейського простору, соціологічних досліджень національного і міжнародного рівня, іншої статистичної інформації, а також думок та позицій учених різних галузей права, основних проблемних питань організаційно-правового забезпечення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України, що дозволить сформулювати напрями

оптимізації та сформувані можливі шляхи їх вирішення (с. 20).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації є науково-обґрунтованими. Романов М.Ю. застосував всі необхідні для досягнення поставленої мети знання, що дозволило комплексно підійти до формулювання висновків і рекомендацій за результатами дисертаційного дослідження. Основну частину обґрунтування наукових положень складає: аналіз понятійно-категоріальний апарат проблематики; характеристика сутності та значення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України в системі розслідування кримінальних правопорушень; дослідження генези процесів становлення інституту дізнання в системі органів правопорядку; окреслення засад формування та функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України; формулювання та уточнення структури системи підготовки кадрів для підрозділів дізнання, а також перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб уповноважених на його здійснення; з'ясування сутності та ролі інститутів контролю та нагляду за діяльністю підрозділів дізнання Національної поліції України; дослідження світового досвіду діяльності підрозділів дізнання та здійснення досудового розслідування за спрощеною системою; визначення основних засад удосконалення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України.

Методологія дисертаційного дослідження була обрана влучно та вірно, що дозволило ефективно досягти поставленої мети та виконати визначені завдання. На підставі аналізу дисертаційного дослідження, слід підкреслити, що високий рівень використання автором загальнонаукових та спеціально юридичних методів осмислення юридичних категорій, котрі дозволили сформувані якісні проміжкові та основні висновки в дисертаційному дослідженні.

У методологічному підході до розв'язання поставлених завдань будуть використані різноманітні методи, а саме: філософські та загальнонаукові методи (діалектичний – дослідження організаційно-правових засад забезпечення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України, що бере свої витоки з різних джерел і виражається у використанні праць вчених із різних наук (підрозділ 1.1., 1.2., 1.3.); історико-правовий метод під час дослідження понятійно-категоріального апарату організаційно-правових засад забезпечення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України (підрозділ 1.1., 1.2., 1.3.); логічний метод, в аспекті послідовного дослідження всіх структурних елементів забезпечення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України; логіко-семантичний метод, що уможлиблює поглиблення понятійно-категоріального апарату дослідження (використано у всіх підрозділах); а також специфічні методи вивчення правової дійсності: порівняльно-правовий – в аспекті порівняння організаційно-правових засад забезпечення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України (підрозділ 3.1.); формально-юридичний метод – під час дослідження державно-правових явищ і організаційно-правових засад забезпечення діяльності

підрозділів дізнання Національної поліції України поза політикою, як виключно правове явище; метод узагальнення, та статистичний методи для отримання інформації, щодо кількості осіб, які здійснюють дізнання у Національної поліції України, кількості кримінальних проступків, що знаходяться у провадженні Національної поліції України, а також різних думок та позицій практичних працівників, щодо можливих шляхів оптимізації роботи відповідного органу та організаційно-правових засад забезпечення їх діяльності (підрозділи 1.2., 1.4., 2.2., 2.3., 3.2.).

Емпіричну основу дослідження та науково-теоретичне підґрунтя дисертації склали праці фахівців у галузі загальної теорії держави і права, управління, адміністративного права та процесу, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною базою стали: Конституція України, нормативно-правові акти України, у тому числі ті, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, рішення та постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади, нормативні та індивідуальні акти Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, органів судової влади України, що регламентують діяльність підрозділів дізнання Національної поліції України. Емпіричну та інформаційну базу дослідження складається з: політико-правової публіцистики, проєктів нормативних актів, довідкових видань, статистичних матеріалів.

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, на мою думку сформульовані відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України. *Об'єктом дослідження* є суспільні відносини, у сфері організаційно-правового забезпечення діяльності підрозділів дізнання НП України. *Предметом дослідження* є організаційно-правові засади забезпечення діяльності підрозділів дізнання НП України.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій. Романов М.Ю., використав всі необхідні праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що галузево чи комплексно здійснювали наукові дослідження у визначеній тематиці. Науково-практичний характер дисертаційного дослідження уможливило подальше використання його висновків і рекомендацій у законодавчій діяльності та практичній діяльності органів охорони та захисту правопорядку. Слід окремо підкреслити якість та обсяг опрацювання аналітичних, статистичних і емпіричних джерел, що дозволило автору критично висловлюватись, щодо окремих позицій учених, а також комплексно та системно аргументувати власне бачення.

Слід зазначити, що Романову М.Ю. вдалося підкреслити актуальність досліджуваної проблематики також з точки зору сьогодення, з урахуванням суттєвих зовнішніх військових і внутрішніх соціальних загроз інституту прав і свобод людини і громадянина.

У першому розділі: «**Теоретичні засади діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України**», автором проаналізовано: понятійно-категоріальний апарат проблематики та визначено зміст і сутність понять «органи досудового розслідування», «дізнання», «підрозділи дізнання» та інші пов'язані з ними, що

дозволило в подальшому ефективно використання відповідної термінології; сутність та значення діяльності підрозділів дізнання як елементу системи органів досудового розслідування Національної поліції України, що вможливило встановлення ролі й місця відповідних підрозділів, їх значення та частку участі в забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина; генезу становлення підрозділів спрощеного розслідування в системі органів правопорядку, що дало підстави обґрунтувати низку історичних закономірностей і спираючись на відповідну класифікацію виокремити низку науково-практичних рекомендацій щодо функціонування їх у сучасності.

У другому розділі дисертації: **«Організаційні засади діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України»**, автором досліджено: нормативне регулювання діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України, що чітко окреслило комплекс нормативних приписів і юридичних норм, котрі регулюють процес організації роботи підрозділів дізнання Національної поліції України та дало підстави запропонувати можливі шляхи їх удосконалення; організаційні засади підготовки кадрів для підрозділів дізнання, що встановило шляхи й способи здобуття освіти (у тому числі післядипломної) як штатними дізнавачами так і працівниками інших підрозділів Національної поліції України, які в установленому законодавством України порядку вповноважені на здійснення дізнання; відомчий і судовий контроль та прокурорський нагляд за діяльністю підрозділів дізнання Національної поліції України, що дозволило окреслити роль і місце інституту контролю та нагляду в організації діяльності відповідних підрозділів.

У третьому розділі дисертації: **«Шляхи удосконалення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України»**, автором опрацьовано: Зарубіжний досвід діяльності підрозділів дізнання та здійснення досудового розслідування за спрощеною системою, що створило умови для порівняння діяльності відповідних структурних одиниць та їх посадових осіб, а також залучення найбільш позитивного досвіду до вдосконалення діяльності відповідних підрозділів в Україні; напрями удосконалення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України, що систематизувало та конкретизувало ймовірні шляхи вирішення основних проблемних питань, визначених у здійсненні дисертаційного дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і рекомендації впроваджені та використовуються у: *законотворчому процесі* (акт впровадження Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності від 14 лютого 2022 року № 04-27/12-2022/40973); *правозастосовній практиці* (акт УД НП України від 24 грудня 2021 року № 2784/49/1-2021); *освітньому процесі* (акти впровадження: Національної академії внутрішніх справ від 29 грудня 2021 року; Харківського національного університету внутрішніх справ від 22 грудня 2021 року; Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 23 грудня 2021 року; Донецького державного університету внутрішніх справ від 20 грудня 2021 року; Київського інституту Національної гвардії України від 28 грудня 2021 року); *науковій діяльності* (акти впровадження: Науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України від 07 лютого 2022 року; Науково-дослідного

інституту публічного права від 20 грудня 2021 року; Національної академії внутрішніх справ від 29 грудня 2021 року; Київського інституту Національної гвардії України від 28 грудня 2021 року).

Повнота викладення положень дисертації та в опублікованих працях. Результати та висновки отримані в процесі дисертаційного дослідження використані та відображені в: двох статтях у виданнях, що індексуються в міжнародній наукометричній базі Web of Science; одному розділі у міжнародній колективній монографії, виданій однією з карані-учасниць ЄС; трьох публікаціях у національних юридичних виданнях віднесених до категорії «Б»; одній статті в науковому журналі в співавторстві; тезах-доповідях на чотирьох міжнародних і шести всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Дотримання академічної доброчесності. Матеріали дисертаційного дослідження є власним дослідженням автора в контексті заявленої тематики. Використані позиції, результати та інші наукові здобутки інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що вказує на дотримання принципів академічної доброчесності.

Важливість для юридичної науки, одержаних автором дисертації результатів. Враховуючи комплексний підхід до виконання дисертаційного дослідження, значну кількість проаналізованої літератури, статистичних даних й емпіричних матеріалів, а також визнаючи значний науковий внесок Романова М.Ю. у наукову розробку теоретичних та практичних засад у відповідній галузі, слід звернути окрему увагу на можливі не доопрацювання, що містять дисертаційне дослідження.

1. В межах дисертаційного дослідження загалом та під час аналізу основних проблемних питань, що виникають в процесі організації роботи підрозділів дізнання Національної поліції України, а також при формуванні напрямів їх удосконалення (підрозділ 3.2.) автором пропонується перелік шляхів вирішення проблемних питань та безпосередньо виявлені проблемні питання керуючись власним переконанням на підставі проаналізованих нормативно-правових актів і позицій вітчизняних дослідників і науковців, водночас, на мою думку, суттєво обґрунтувало б практичну значимість та додало б об'єктивності проведення соціологічного дослідження серед працівників підрозділів дізнання Національної поліції України та поліцейських, уповноважених на його здійснення.

2. У підрозділах 2.1. (Нормативне регулювання діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України), 2.2. (Організаційно-правові засади формування та функціонування підрозділів дізнання Національної поліції України), 2.3. (Організаційні засади підготовки кадрів для підрозділів дізнання), 3.2. (Удосконалення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України) автором, розглядається правовий статус осіб уповноважених на здійснення дізнання в установленому законодавством порядку (зміст і сутність даної категорії, засади діяльності відповідних осіб, порядок їх функціонування, механізм підвищення кваліфікації, переатестації та спеціалізації, напрями вдосконалення їх діяльності). На мою думку, більш комплексною відповідна позиція, щодо інституту уповноважених на здійснення дізнання поліцейських

філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року №261 (зі змінами та доповненнями від 3 квітня 2019 року №283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44), а її автор, **Романов Максим Юрійович**, заслуговує на присудження доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
Завідувач кафедри
поліцейської
діяльності та публічного адміністрування
факультету № 3
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений
діяч науки і техніки України
 _____.____.2022

Ольга БЕЗПАЛОВА

*Лідина Безпалова О. Ч. засвідчує
 завідувач кафедри поліцейської
 діяльності та публічного адміністрування*

В. С. Димитраков